

Zuberoak Bizi Nahi Du. Ikastola eta Maskarada

XX. mende bukaera hontan Euskal Herri osoa hil ala biziko borrokan murgildurik dagoenean, euskaldunok ezin dugu geldirik egon, ezin dugu itxaropenetan bizi. Eguneroko lanean murgildu beharra daukagu, aurrera ateratzeko eta XXI. mendean herri bizia, euskalduna eta sobiranoa izateko. Eta lortu, lortu egingo dugu. Atzerapausurik ez dago, eta herrialdez herrialde, lanak borrokak eta erresistentziak aurrera darraite. Herri honek bizi nahi duelakoz, Euskal Herriak aske eta euskalduna izan nahi duelakoz.

Baina hortarako denon lana behar dugu, eguneroko lanari lotu behar gatzazkio, euskararen alde, euskal kulturaren alde, euskal soberaniaren alde, gero eta hurbilago daukagun etorkizun oparoa behin betikoz hurbil dakigun. Eta eguneroko lanak etorkizuna bermatzen digu. Nonnahi eta noiznahi lelo bera. Zuberoan, beste herrialdeetan bezala, euskal diasporan bezala, eguneroko erronka hortxe dago eguneroko bizi beharrean, eta 1.997. urtean bi atalen inguruan laburbildu zaigu: ikastola eta maskarada.

1.- SOHÜTAKO IKASTOLA.-

Zuberoan bi haur ikastola izan dira, bat Maulen, hiriburuan eta Atharratzen bestea, biak oso egoera txarrean. Hau dela eta ikastolako haurren guraso eta irakasleek beste ikastola baten proiektuari ekin zioten. Proiektu honekin orain dela bost urte hasi ziren, baina bertako agintari politikoen borondate eskasa ikustean, beraiek egiteari ekin behar izan zioten.

Lehen urrats bezala, HABIA ELKARTEA eratu zuten, irakasle, guraso eta euskaltzalez osatu zena. Iparraldeko ikastolen federazioak, SEASKAk alegia, bultzada eta laguntza eskeini zizkien euren egitasmoa lor zezaten. Honela Maule ondoko Sohüta herrian erositako lur eremuan eraikitzen hasi ziren. Lanak 1.996ko abenduaren 14an hasi ziren eta aurtengo uztaillaren 14rako bukatzea espero dute.

Habia Elkartek lan handia egin du dirua lortzeko eta baita langileak musu truk eramateko. Aipatu beharra dago Itxaro Borda irakaslea eta idazle famatua dela Habia Elkartearen zuzendaria. Itxarok prentsarako emandako datuei jarraituz, 33.750.000 pezetako kopurua mailegutan eskatu behar izan dutela esango dugu. Euskal Herri

osoan zehar zabaldutako laguntza kanpaina bati esker 6.750.000 pezeta lortzea espero dute, eta aurtengo Herri Urratsetik 11.250.000 pezeta. Lezoko Udalak bere dirulaguntza bialdu du Sohütara. Eta Mendekozte Jaien barruan, Lezoko AEK-k antolaturiko II. Zuberoaren Egunean ateratakoa ere bidali egin zaie. Beharko!

Aipaturiko diru kopuru horiekin eta jendearen lan eta izerdiarekin, uztailaren 31rako EPERRA bataiatu duten ikastolako eraikina amaituta egonen da. Heldu den ikasturtean 60 ikasle inguru izanen dira bertan, 2 eta 11 urte bitartekoak (Ama Eskola eta Lehen Maila). Lanak aurrera doaz. Euskaldunok badakigu non dagoen lehentasuna, eta horregatik zazpi euskal herrietatik brigadista asko joan dira eraikitze-lanetan laguntzera. Berriro ere euskaldunok, Iparraldekoek eta Hegoaldekoek HERRI bakarra osatzen dugula erakutsi dugu. Hauxe da bidea. Elkarturik lan egin eta irabazi, politikari patrikaberoei inolako kasurik egin gabe, beraiek gabe oso ondo bizi baikaitezke.

Aurten beraz, euskaldunok badakigu non lagundu behar dugun, edo Sohütako lanetan langile moduan, edota gure xoxak hortarako propio ireki den kontu korrenteetan sartuz. KUTXA (Gipuzkoa-Donostia Kutxa alegia) 21010001180010438877
Informazio gehiago nahi izanez gero:

EPERRA IKASTOLA - HABIA ELKARTEA
12 Evades de France Karrika
64. 130 MAULE (ZUBEROA)
Telefona (Hegoaldetik deitzeko)
07-335-59.28.33.78

▲ Zuberoak (Xiberoa bertako hizkeraz) bizi nahi du. Eta hor dira ikastola eta mas-
karada nahikari horren seinale.

2.- LARRAIÑEKO MASKARADAK.-

Jakingo duzuen bezala, Zuberoko bizitza kulturala neguan ospatzen den Maskarada eta uda partean jokatzaren diren Pastoralen inguruan babesten da. Beraiek dira zuberotar hatsaren gordelekuak, eta beraien inguruan gauzatzen da urtez urte zuberotar herriaren ekimena. Maskaradak urtarilean hasten dira eta maiatzaren hasieran edo erdialdean bukatzen dira. Jai solstizialak dira, neguaren ingurukoak, baina ekinozionalak badira ere neurri handi batean udaberriaren etorrerarekin amaitzen baitira. Etengabeko kurpilaren berri ematen digute. Neguaren loaldia eta udaberriaren berpiztea gogora ekartzen dizkiguten ekitaldi jai jentil- paganoak direlarik, nahiz eta gaur, kutsu kristaua nabaria den.

▲ Zuberotar irakasle eta gurasoen zozpi euskal herritatik joandako langile brigadistak gehitu zaizkie. Ikastola egin, egingo da!

Urtero, dantzari onak dituen herri batek, batzuetan bi edo hiruk ere, bere gain hartzen ditu urteari dagozkion maskaradak. Eta partaideak normalean oso ugariak izaten dira, herri bakoitzak duen biztanleriaren arabera noski. Maskaradetan dantzak errepikatzen dira erritual baten antzera, eta dantzaririk gehienak gazteak izaten dira. Iniziazio ekitaldia bada ere, gazte horientzat nerabe izatetik heldua izatera laguntzen dien ekitaldia baita. Euskara, zuberotar euskalkia da maskaraden eta pastoralen adierazlea. Hau dela eta azken urteetan zubereraren aterbetzat hartuak izan dira.

Gaur zorionez, nahiz eta egoera larria izan, zenbait aurrerapausu eman dira, eta zuberotarrek etorkizunari itxaropenez begiratzen diote. Gazteak badira ùskaldúnak, euskaltzaleak eta abertzaleak gainera, eta hauek biharko egunaren eraikitzeari ekin diote arlo guztietan. Aurtengo maskaradak Larraiñeko herriak hartu zituen bere gain. Larraiñen maskaradaren sua itzalirik zegoen, 1.922an azkenak izan baitziren, baina aurtén 36 dantzari gaztek berpiztu egin zuten berriro garra, eta honela otsailaren 2tik (aurten atzeratu da Larraiñe elurrez estalirik egon baitzen urtarilean) maiatzaren 4 arte, larraintar dantzariak Zuberoa osoan, herriz herri ibili dira, zuberotar maskaradaren oihartzun bizia eramanez. Azken emanaldia Herri Urratsen egin zutelarik.

Dantzari hauek dira bestalde, 1.996ko Mendekozte Jaietan lezon, gure artean egon zirenak, kantuz eta dantzaz gure bazterrak astintzen. Oroimen polita eramán zuten Lezotik, baita guk beraiengandik gorde duguna ere. Anai-arrebak gara, eta egun hartan senideago sentitu genituen gure buruak. Zuberoa luzerako biziko da zuberotarrek honela nahi dutelako, eta biharko Euskal Herri euskaldun eta independentearen zati eder eta kantaria izanen da.

Joseba Aurkenerena Barandiaran

▲ Hauxe da Beñat Larrandabürü Etxart 15 urteko mutila, aurtengo maskaradetan Zamaltzain izan dena. Lezoko 1.996ko Mendekozte Jaietan bere izan zen ere orduko zamaltzaina.